

Ράνια Δούβου, μαθήτρια Γ' Λυκείου στο 2^ο Πειραματικό Γυμνάσιο Αθήνας, μέλος της Κοινότητας Φρεσκάδας της ΠΡΩΤΑ.12, πρώην μέλος της Ομάδας Εφήβων Συμβούλων του Συνηγόρου του Παιδιού

Κυρίες, κύριοι και σεις που αυτοπροσδιορίζεστε διαφορετικά,

Είμαι ευγνώμων για την ευκαιρία που μου δίνεται να συμμετέχω σε αυτό το συνέδριο, που αφορά αυτό το απολύτως σημαντικό θέμα της υποστήριξης του δικαιώματος των παιδιών στην ενεργή συμμετοχή και έκφραση. Είναι τιμή μου να φιλοξενούμαι σε μια τόσο ενδιαφέρουσα και απαιτητική εκδήλωση και να έχω την ευκαιρία να επικοινωνήσω ελπίδες και πραγματοποιήσιμες ιδέες για μια καλύτερη, σύγχρονη και πιο δημοκρατική Ευρώπη.

Μπορεί να έχω ταξιδέψει μόνη μου εδώ σήμερα, αλλά είναι σημαντικό να αναφέρω ότι στη «βαλίτσα» μου έχω μαζί μου τις φωνές και τα όνειρα πολλών εφήβων. Έχοντας συναντηθεί και συζητήσει με παιδιά και νέους / νέες από διαφορετικές χώρες, με διαφορετικές εμπειρίες, καταστάσεις και πολιτισμικό υπόβαθρο, ελπίζω να σας μεταφέρω σήμερα τόσο τις ιδέες μου αλλά και, βασικότερα, τα προβλήματα και τις λύσεις που αυτοί προτείνουν. Ελπίζω να πάρετε τα λόγια μου ως τη σύνθεση των προκλήσεων, των ανησυχιών και των ονείρων πολλών νέων ανθρώπων τους οποίους εκπροσωπώ σήμερα εδώ.

Μας αρέσει να πιστεύουμε ότι στις δημοκρατικές μας διαδικασίες καθένας και καθεμία έχουν φωνή που μπορεί να ακουστεί. Ωστόσο, είναι ακριβώς σε αυτές τις διαδικασίες που τα παιδιά και οι νέοι / νέες σπάνια έχουμε την ευκαιρία να εκφράσουμε τις γνώμες μας, ακόμη και σε θέματα που αφορούν κυρίως εμάς. Το εκπαιδευτικό και το προνοιακό μας σύστημα, οι νόμοι και η δικαιοσύνη, οι πολιτικές για τα λιγότερο ευνοημένα και τα ανάπηρα παιδιά, οι προβλέψεις για τα ασυνόδευτα προσφυγόπουλα ή τα παιδιά χωρίς οικογένειες, δεν έχουν λάβει υπόψη τις σκέψεις αυτών των ανθρώπων. Η ψήφιση νόμων που αφορούν τα παιδιά δεν προϋποθέτει και δεν υπολογίζει τις απόψεις και τις προτάσεις των ίδιων των παιδιών. Σε ένα κόσμο που υποστηρίζει το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης και της ελευθερίας λόγου, χρειάζεται να επαναπροσδιορίσουμε την έννοια της **ισότητας** και της **συμπερίληψης**. Να αντιληφθούμε καλύτερα τη σημασία του να περιλαμβάνονται τα παιδιά, αν όχι σε όλες, τουλάχιστον στις περισσότερες διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τα αφορούν.

Από την έλλειψη υποστήριξης και φροντίδας στο οικογενειακό περιβάλλον μέχρι την αντιμετώπιση κοινωνικών ανισοτήτων και διακρίσεων, τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά και οι νέοι, όταν μιλούν δημόσια για τα δικαιώματά τους, υποδηλώνουν εμφατικά την αποτυχία εφαρμογής των δημοκρατικών αρχών. Παιδιά που ζουν σε κακοποιητικές και καταπιεστικές οικογένειες ή ιδρύματα, ασυνόδευτοι ανήλικοι, ανάπηροι και λιγότερο ευνοημένοι νέοι και παιδιά φτωχότερων οικογενειών, έχουν σπάνια την ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις τους. Όσες και όσοι αντιμετωπίζουν γλωσσικά προβλήματα, ζουν σε ακραία φτώχεια ή δεν έχουν στήριξη από τα οικεία τους πρόσωπα, δεν έχουν την ευκαιρία να μιλήσουν ανοιχτά. Ταυτόχρονα, τα σχολεία έχουν διαφορετικές προτεραιότητες και δεν δίνουν αρκετό χρόνο και χώρο στην έκφραση γνώμης και στον δημιουργικό διάλογο των μαθητών. Τα εκπαιδευτικά μας συστήματα είναι τόσο προσανατολισμένα στην ακαδημαϊκή επιτυχία, ώστε να παραμελούν την διδασκαλία των βασικών μαθημάτων ζωής. Η διαδραστική μάθηση σπανίζει και η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση απουσιάζουν από τα σχολεία μας, όπως επισημάναμε το 2017 στο κείμενο που ετοιμάσαμε με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εφήβων Συμβούλων (ENYA) των Συνηγόρων του Παιδιού. Και όταν ακόμη έχουμε την τύχη να βρούμε τον χώρο και χρόνο να επικοινωνήσουμε τις σκέψεις μας, όπως κάνω εγώ σήμερα εδώ, πολύ συχνά βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μία αίσθηση υπεροψίας, αμφισβήτησης, υποτίμησης ή περιφρόνησης.

Και δεν είναι μόνο η δυσπιστία, η αδράνεια και η έλλειψη ενδιαφέροντος που αντιμετωπίζουμε, αλλά καθένας και καθεμιά μας έχουμε να αντιμετωπίσουμε συχνά και καθημερινές προκλήσεις, όπου οι κοινωνικές υπηρεσίες είναι απύσες. Σε αντίθεση με το πώς θα θέλαμε να είναι ο κόσμος, ζούμε σε ένα περιβάλλον όπου οι διακρίσεις, τα στερεότυπα και οι ανισότητες προσδιορίζουν, σε μεγάλο βαθμό, το είδος φωνών που προωθούνται. Αυτό όμως χρειάζεται να το αλλάξουμε. Θα ήθελα να ονειρεύομαι ότι εσείς, και αργότερα η δική μου γενιά, μπορούμε να δημιουργήσουμε ένα κόσμο σεβασμού, κατανόησης και συμπερίληψης όλων, και φυσικά των παιδιών, όπου η ελευθερία λόγου θα διασφαλίζεται και οι διαφορετικές απόψεις θα είναι καλοδεχούμενες. Και για να γίνει αυτό **υπάρχει τρόπος!**

Ξεκινώντας από την επαρκή εκπαίδευση και ενημέρωση και φτάνοντας στην παροχή οικονομικής, ψυχικής και υλικής βοήθειας που θα διευκολύνει την ευρεία συμμετοχή των παιδιών από όλες τις κοινωνικές ομάδες, χρειάζονται να γίνουν σημαντικά βήματα. Η υποστήριξη των οικογενειών με χαμηλά ή μηδενικά εισοδήματα, η διευκόλυνση της προσβασιμότητας με ράμπες για τα αμαξίδια, η παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας και η προώθηση της σημασίας της έκφρασης μέσω της εκπαίδευσης, είναι μόνο μερικοί σημαντικοί τρόποι μέσα από τους οποίους μπορεί να διασφαλιστεί η περιλήψη νεανικών φωνών στη λήψη αποφάσεων στις χώρες μας.

Χρειάζεται να δουλέψουμε για τη βελτίωση των 5 σημαντικών πυλώνων: **προσβασιμότητα, ενημέρωση, εκπαίδευση, σεβασμός και εφαρμογή.**

Είναι απόλυτη ανάγκη να εφαρμόσουμε τις δημοκρατικές αρχές **πρώτα στον μικρόκοσμο των σχολείων μας**. Χρειάζεται να παρέμβουμε εκεί όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μαθαίνουν το ρόλο τους ως πολίτες, όπου η ενεργός συμμετοχή θα αντικατοπτρίζεται πρώτα στο πρίσμα του έμπρακτου σεβασμού, εκεί όπου πρωτοεμφανίζονται οι ευκαιρίες διαλόγου. Χρειαζόμαστε εκπαίδευση σχετικά με την αναμφισβήτητη σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μας, μέσα από συλλογικές δραστηριότητες, χρειαζόμαστε υποστήριξη για τη διεξαγωγή διαλόγου μέσα από προγράμματα και δράσεις διαβούλευσης, χρειαζόμαστε ενίσχυση του ρόλου των μαθητικών συνελεύσεων και συμβουλίων, και συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων μέσα στα σχολεία μας. Χτίζοντας ένα περιβάλλον σεβασμού με τις αξίες της ισότητας και της ελευθερίας, θα μπορούμε να θέσουμε τις βάσεις για μια πιο δημοκρατική κοινωνία, όπου **τα παιδιά έχουν φωνή** για να ακούγονται, χωρίς να παρεμποδίζονται από διακρίσεις και περιφρόνηση.

Γράψαμε πολλά λόγια που θέλουμε να μοιραστούμε και μιλήσαμε για ελπίδες που ονειρευόμαστε, όμως αυτό που στα αλήθεια λείπει και προέχει είναι η εφαρμογή αυτών των ωραίων ιδεών που διατυπώσαμε σήμερα.

Είναι ώρα να γίνουν αυτές οι σκέψεις μας δράσεις και σκοπός μας να τις δούμε να πραγματοποιούνται στον κόσμο μας. Μέχρι τότε βέβαια, παραφράζοντας τα πολύ εύστοχα λόγια του George Orwell, **όλοι οι άνθρωποι είμαστε ίσοι, αλλά μερικοί άνθρωποι είναι πιο ίσοι από κάποιους άλλους.**